[א]בבית שומעין לו [א]בשדה אין שומעין לו בשדה מ"ט משום ישוב א"י איכא דאמרי משום כחשא דארעא מאי בינייהו איכא בינייהו חוצה לארץ: **מתני'** [ב]המשכיר בית לחבירו בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח בימות החמה שלשים יום [ג]ובכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש [ד]ובחנויות אחד עיירות ואחד כרכים שנים עשר חדש רשב"ג אומר חנות של נחתומים ושל צבעים שלש שנים: **גמ'** מ"ש ימות הגשמים [א]דכי אגר איניש ביתא בימות הגשמים אגר לכולהו ימות הגשמים ימות החמה נמי דכי אגר איניש ביתא לכולהו ימות החמה אגר אלא בימות הגשמים היינו טעמא דלא שכיח ביתא למיגר אימא סיפא בכרכים אחד ימות החמה ואחד ימות הגשמים שנים עשר חדש ואילו מלו ליה יומי שכירות בימות הגשמים מפיק ליה ואמאי הא לא שכיח ביתא למיגר אמר רב יהודה להודיע קתני [ה]וה"ק המשכיר בית לחבירו סתם אין יכול להוציאו בימות הגשמים מחג ועד הפסח אלא א"כ הודיעו שלשים יום מעיקרא תניא נמי הכי כשאמרו שלשים וכשאמרו שנים עשר חדש לא אמרו אלא להודיעו [ו]וכשם שמשכיר צריך להודיע כך שוכר צריך להודיע דאמר ליה אי אודעתן הוה טרחנא ומותיבנא ביה איניש מעליא אמר רב אסי [ז]אם נכנס יום אחד בימות הגשמים אינו יכול להוציאו מן החג עד הפסח והא אנן שלשים יום [ב]קאמר הכי קאמר אם נכנס יום אחד בימות הגשמים מהני שלשים יום אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח אמר רב הונא ואם בא לרבות בדמיה מרבה א"ל רב נחמן האי [ג]לנקטיה בכובסיה דלשבקיה לגלימא (א) לא צריכא [ח]דאייקור בתי: [ט]פשיטא נפל ליה ביתא א"ל לא עדיפת מינאי [י]זבניה או אורתיה או יהביה במתנה א"ל לא עדיפת מגברא דאתית מיניה כלליה לבריה [כ]חזינן אי הוה אפשר לאודועיה איבעי ליה לאודועיה ואי לא א"ל לא עדיפת מינאי [ל]ההוא גברא דזבן ארבא דחמרא לא אשכח דוכתא לאותוביה אמר לה לההיא איתתא אית לך דוכתא לאוגרי אמרה ליה לא אזל קדשה יהבה ליה דוכתא לעייליה אזל לביתיה כתב לה גיטא שדר לה אזלא איהי אגרא שקולאי מיניה וביה אפיקתיה ואותביה בשבילא [מ]אמר רב הונא בריה דרב יהושע [ד]כאשר עשה כן יעשה לו גמולו ישוב בראשו לא מיבעיא חצר דלא קיימא לאגרא אלא אפילו חצר דקיימא לאגרא אמרה ליה לכ"ע ניחא לי לאוגורי ולך לא ניחא לי [ה]דדמית עלי כי אריא ארבא: [נ]רשב"ג אומר של נחתומים ושל צבעין שלש שנים: תנא מפני שהקיפן מרובה: **מתני'** [ס]המשכיר בית לחבירו המשכיר חייב בדלת בנגר ובמנעול ובכל דבר שמעשה אומן אבל דבר שאינו מעשה אומן השוכר עושהו [ע]הזבל של בעל הבית ואין לשוכר אלא [פ]היוצא מן התנור ומן הכירים בלבד: **גמ'** תנו רבנן [צ]המשכיר בית לחבירו משכיר חייב להעמיד לו דלתות לפתוח לו חלונות לחזק לו תקרה לסמוך לו קורה [ק]ושוכר חייב לעשות לו סולם לעשות לו מעקה לעשות לו מרזב ולהטיח את גגו בעו מיניה מרב ששת מזוזה על מי מזוזה [ו]האמר רב משרשיא [ש]מזוזה חובת הדר היא אלא מקום מזוזה על מי אמר להו רב ששת תניתוה דבר שאין מעשה אומן דשוכר עושהו והאי נמי לאו מעשה אומן הוא אפשר הוא

בגובתא

בבית. היורד לתוך חורבה ובנאה שלא ברשות: **בשדה.** היורד לתוך שדה ונטעה שלא ברשות ואמר נטיעותי אני נוטל: **משום כחשא דארעא.** שכבר הכחישו הנטיעות את השדה שינקו ממנה: **איכא בינייהו חוצה לארץ.** למ"ד משום כחשא דארעא ממונא אפסדיה ואפילו בחוצה לארץ נמי אין שומעין לו: **מתני' אינו יכול להוציאו וכו'.** בגמ' מפרש לה לכולהו: **ובכרכין.** שהן מקום השווקים שהכל נמשכים שם לגור שם והבתים אין מצויין לשכור: **ובחנויות.** שחנוני מקיף הקפות למכירין ושוהין מלשלם לו ימים רבים וכשמביאין לו מעותיו באין [ז]ע"י פתח החנות שהקיפו שם ואם הלך למקום אחר אינן יודעין אנה ימצאוהו אין יכול להוציאו כל י"ב חדש: **חנות של נחתומין.** מוכרי ככרות: **ושל צבעים שלש שנים.** ובגמ' מפרש מפני שהקיפן מרובה לזמן ארוך: **גמ' מאי שנא ימות הגשמים וכו'.** קס"ד האי בימות הגשמים לימי הגשמים קאמר שפירש לו השכר לי בימות הגשמים: **בימות החמה נמי לכולהו ימות החמה אגר.** דהא לימות החמה קאמר ליה: **אלא בימות הגשמים היינו טעמא משום דלא שכיח ביתא.** ובשוכר סתם קאמר. ואשמועינן דהשוכר סתם שלא פירש זמן הוי שכירות שלשים יום הלכך בימות החמה דשכיח ביתא אם בא להוציאו לסוף שלשים מוציא ובימות הגשמים דלא שכיח ביתא אע"ג דלא אגרי אלא ל' יום אינו יכול להוציאו מן החג ועד הפסח וחייב ליתן לו בכל חדש כשכר חדש הראשון: **אימא סיפא ובכרכין הוי סתם שכירות י"ב חדש.** ואי מלו ליה הנך י"ב חדש בימות הגשמים וכו': **להודיע קתני.** הנך שלשים וי"ב חדש דקתני במתניתין להודיע קאמר. המשכיר בית לחבירו כלו ימי השכירות בימות הגשמים אינו יכול להוציאו משום דלא שכיחי בתי אא"כ הודיעו בימות החמה שלשים יום שלא ירחיב לו הזמן משיכלה זמנו והיינו מט"ו באלול צריך להודיעו שלשים יום קודם החג וממילא שמעינן אם כלו לו ימי שכירותו בימות החמה אינו יכול להוציאו עד שלשים יום משהודיעו ואם בא להוציאו בזמנו צריך להודיעו שלשים יום קודם הזמן. ובכרכים צריך להודיעו י"ב חדש קודם יציאתו ואם לא הודיעו לא יצא אלא נותן לו כמשפט הראשון: **אם בא.** בעל הבית להרבות לו בדמי השכר מרבה משיגיע זמנו ואפילו לא הודיעו: **האי נקטיה בכובסיה דלישבקיה לגלימיה הוא.** הרי הוא כאוחזו בכליו שלו עד שמניח לו טליתו כלומר כיון שמעלה על דמיו אין לך מוציא גדול מזה. כובסיה על שם שתלויים כדאמרינן (שבת דף סו.) כמאן תלינן כובסי בדקלא [ח]תלאי של תמרים: **דאייקור בתי.** שהפסדו ניכר: **נפל ליה ביתיה.** למשכיר: **אמר ליה.** לשוכר: **לא עדיפת מינאי.** הואיל [א] והגיע זמנו מוציאו וא"ל הלא אינך בא עלי אלא מחמת שלא הודעתיך ואתה אינך מוצא בית לשכור אף אני לא היה לי להודיעך שלא ידעתי שיפול ביתי ואני איני מוצא בית לשכור ולא טוב שתדור אתה בפנים ואני בחוץ: **זבניה.** לאחר האי משכיר או אורתיה או יהביה במתנה: **אמר לו.** שוכר לזה שקנאה: **לא עדיפת מגברא דאתית מיניה.** מי שמכרה לך כשם שהוא לא היה יכול להוציאני אף אתה אין כחך יותר ממנו: **כלליה לבריה.** השיא את בנו וצריך לו לבית חתנות: **מיניה וביה.** מן היין עצמו: **כי אריא ארבא.** כאריה אורב: **מתני' ובנגר.** שנועלין בו את הדלת ותוחבין אותו בקורת האיסקופה: **הזבל של בעל הבית.** משכיר. ובגמרא [ט] מפרש לה: **היוצא מן התנור.** אפר הוא נעשה זבל: **גמ' לחזק לו תקרה.** אם התליעו הנסרין: **לסמוך לו קורה.** אם נשברה אחת מהן: **מרזב.** כל גגותיהן טחין בטיט ומשופעין מן ארבע צדיהן וסומכין נסרים לכותל אצל הגג להרחיק המים מן הכותל וכשנפלה אחת מהן הדיוט מחזירה: **חובת הדר היא.** דדרשינן [י]מנחות (דף לד.) ביתך [כ] דרך ביאתך למי שנכנס ויוצא לה זה הדר בה: **מקום מזוזה.** העץ שהדלת שוקף עליו ואף הוא קרוי מזוזה ואם אבן הוא צריך לנקוב בו סדק להניחה בתוכה:

בגובתא

בשדה אין שומעין לו. אע"ג דכבר אשמועינן לעיל ר' יוחנן גופיה דטעמא דברייתא דאם אמר אני נוטל זיתיי אין שומעין לו משום ישוב ארץ ישראל איצטריך לאשמועינן למ"ד הכא משום כחשא דארעא דאפילו בחוצה לארץ אין שומעין לו אבל לעיל דוקא בארץ ישראל אין שומעין לו משום דכחשא דארעא לא עשה בידים אלא ממילא ע"י שטיפת הנהר נעשה ולמאן דאמר הכא נמי משום ישוב ארץ ישראל איצטריך לאשמועינן שלא תאמר אפילו בחוצה לארץ אין שומעין לו משום כחשא דארעא: (עיין לקמן) **לא** ישלנה ויצא. אף על גב דאמר [ל]שמואל דמטילין מבגד לבגד גבי מזוזה אסור לפי שהמזיקין באין בבית שאין בו מזוזה ובשנוטלה כאילו מזיק אותן שידורו בבית:

בגובתא

עין משפט נר מצוה

ע א מיי' פ"י מהלכות גזלה ואבדה הלכה ט:
ב [מיי' שם טוש"ע ח"מ סי' שעה ספי' ב]:
עא ג מיי' פ"ו מהלכות שכירות הלכה ו סמג עשין פט טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף ה:
עב ד ה מיי' שם ועיין במ"מ טוש"ע שם סעיף ו:
עג ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה ו:
עד ז מיי' שם הלכה ח טוש"ע שם סעיף ז:
עה ח מיי' שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ו:
עו ט מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף ט:
עז י מיי' שם טוש"ע שם סעיף יא:
עח כ מיי' שם הלכה יא טוש"ע שם סעיף יב:
עט ל מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף יב:
פ מ נ מיי' שם פ"ו הלכה ו סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיג:
פא ס טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף ו בהג"ה ועי' במ"מ פ"ו שם הלכה ז:
פב ע מיי' שם פ"ו הלכה ג סמג שם טוש"ע שם סי' שיד סעיף א:
פג פ מיי' שם הלכה ה ועי' בהשגות ובמגיד משנה וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיב סעיף ג:
פד צ טוש"ע שם סעיף ד:
פה ק מיי' שם הלכה ג סמג שם טוש"ע ח"מ סי' שיד סעיף א:
פו ר מיי' שם טוש"ע שם סעיף ב:
פז ש מיי' פ"ה מהלכות תפילין הלכה יא סמג עשין כג טוש"ע י"ד סי' רפא סעיף ב [רב אלפס כאן ובהל' מזוזה דף עא]:

מסורת הש"ס

א) [ר"ה ז: ע"ש], ב) [צ"ל תנן יעב"ץ], ג) שבועות מא., ד) [גיטין מ.], ה) [ב"ק פה. וש"נ], ו) ע"ז כה. פסחים ד., ז) [בפרש"י שבר"ף איתא על פתח וכן העתיק התוי"ט], ח) פי' אשכול. רש"ל, ט) [לקמן קב.], י) [יומא יא:], כ) [דברים ו], ל) [שבת כב. וע"ש בתוס' ד"ה רב אמר],

◆

הגהות הב"ח

(א) גמ' לגלימא הוא לא צריכא:

◆

הגהות הגר"א

[א] רש"י ד"ה לא עדיפת מינאי הואיל והגיע. נ"ב דוקא הגיע (וע"ל ק"ב ב' תוס' ד"ה בחזקת ומש"ש):

◆

מוסף רש"י

לנקטיה בכובסיה דלשבקיה לגלימא. אוחזו בכליו התלויים בו עד שיתן לו טלית שעליו, כל דבר התלוי במחובר קרי ליה כובסא, כדאמר (מכות כ.) אזיל גרמא ומחיה לכובסא ואתר תמרי, כאלו הן הגולין (שבועות מא.). מזוזה חובת הדר היא. לפי שהיא משמרתו וכתיב ביתך ביאתך, נכנס ויוצא בה (פסחים ד.) ולא חובת הבית, דכתיב ביתך, דרך ביאתך, אלמא למי שנכנס ויוצא לתוכה אמר רחמנא (ע"ז כא.).